

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Ovaj prijevod financiran je uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund) i kao takav ne obvezuje Sud. Za više informacija vidjeti detaljnu napomenu o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Obavještajna bilješka o praksi Suda br. 126

Siječanj 2010.

Frasik protiv Poljske - 22933/02

Presuda 5.1.2010. [Četvrti odjel]

Članak 12.

Sklapanje braka

Odbijanje zahtjeva pritvorenika da sklopi brak u zatvoru: *povreda*

Činjenice – U rujnu 2000. podnositelj zahtjeva uhićen je nakon prijave žene koja ga je optužila za silovanje i nanošenje fizičkih ozljeda. Podnositelj zahtjeva s tom je ženom bio u emotivnoj vezi koja je trajala oko četiri godine, ali nekoliko mjeseci ranije su prekinuli. Od prosinca 2000. nadalje podnijeli su nekoliko zahtjeva državnom odvjetništvu da se podnositelj zahtjeva pusti na slobodu uz policijski nadzor kako bi se pomirili i oženili, međutim bez uspjeha. U uvodnom izlaganju na početku suđenja žrtva je zatražila od suda da ju oslobodi obveze svjedočenja protiv podnositelja zahtjeva. 2001. prvostupanjski sud je odbio zahtjev podnositelja da mu se omogući sklapanje braka u zatvoru, a kako bi se žrtvi onemogućilo da kao bračni drug uskrati davanje iskaza protiv podnositelja zahtjeva. Sudac je također smatrao da pritvorni centar nije prikladno mjesto za održavanje ceremonije vjenčanja i da je upitna iskrenost namjere jer isti nisu ranije «ovjekovječili svoju vezu». Podnositelj zahtjeva je naknadno osuđen na kaznu zatvora za kazneno djelo silovanja i prijetnje. Kaznu je potom u žalbom postupku potvrdio i Vrhovni sud. U svojoj presudi Vrhovni sud je, između ostalog, naveo da je odbijanje zahtjeva za sklapanje braka u zatvoru predstavljalo jasnu povredu članka 12. Konvencije.

Pravo – Članak 12.: Sud ne vidi razloga zašto je prvostupanjski sud ispitivao kvalitetu veze stranaka te da li je njihova odluka da se vjenčaju opravdana odnosno da li je odabrano vrijeme i mjesto pogodno za vjenčanje. Izbor partnera kao i odluka za sklapanje braka, kako na slobodi tako i u pritvoru, predstavlja strogo osobnu i privatnu stvar. Sukladno članku 12. uloga nadležnih vlasti je osigurati da se pravo na brak izvršava "u skladu s domaćim propisima" (koji su morali biti u skladu s Konvencijom), međutim nadležne vlasti nisu ovlaštene miješati se u odluku pritvorenika da zaključi brak s osobom po vlastitom izboru.

Valjalo je utvrditi praktične aspekte, a ne ocjenjivati da li je odluka pritvorenika da zaključi brak u zatvoru razumna. Osim toga, nadležne vlasti nisu bile ovlaštene uskratiti pravo na sklapanje braka, osim u slučaju ugrožene sigurnosti u zatvoru ili radi sprječavanja kaznenog djela i nereda. U predmetnom slučaju, prvostupanjski sud je utvrdio da bi zaključenje braka negativno utjecalo na dokazni postupak protiv podnositelja zahtjeva čime je opravdao izricanje zabrane njegovog prava da sklopi brak za vrijeme trajanja suđenja. Zabrana, međutim, nije imala pravne osnove jer prema poljskom zakonu činjenica da je jedan od budućih supružnika optuženik u kaznenom postupku, a drugi žrtva ne predstavlja pravnu ili činjeničnu zapreku za sklapanje braka. Da se podnositelj zahtjeva nije nalazio u pritvoru, ne bi bilo nikakvih mogućnosti da ga se spriječi u sklapanju braka u matičnom uredu u bilo kojem trenutku tijekom suđenja. Niti bi iskrenost njegovih osjećaja bila predmet rasprave nadležnog matičnog ureda prije potvrde braka. Kao posljedica toga, Sud se u potpunosti složio s ocjenom Vrhovnog suda da miješanje u pravo podnositelja zahtjeva da zaključi brak predstavlja nerazmjerno i proizvoljno miješanje. Sud nije prihvatio tvrdnju Vlade da je podnositelj zahtjeva imao mogućnost oženiti žrtvu u budućnosti što ublažava posljedice zabrane. Odlaganje prava na sklapanje braka punoljetnim osobama koje inače ispunjavaju uvjete za sklapanje braka temeljem domaćih propisa ne može se smatrati opravdanim u smislu članka 12. Poljski zakon prepušta nadležnim tijelima potpunu diskreciju prilikom odlučivanja o zahtjevu pritvorenika za zaključenje braka. Nikakva posebna odredba domaćih zakona ne regulira pitanje zaključenja braka u pritvoru, ali po mišljenju Suda, članak 12. ne nameće državama ugovornicama obvezu donošenja posebnih zakona ili specijalnih propisa o pravu zatvorenika na sklapanje braka obzirom da pritvor nije pravna prepreka za brak. Također nema razlike u pravnom statusu u pogledu prava na sklapanje braka osoba koje se nalaze na slobodi i onih u pritvoru. U slučaju podnositelja zahtjeva, povreda Konvencije nije uzrokovana nedostatkom detaljnih propisa o sklapanju braka u pritvoru, već propustom nacionalnog suca u ostvarivanju svog diskrecionog prava i njezinog neuspjeha da uspostavi pravičnu ravnotežu između različitih javnih i pojedinačnih interesa u pitanju, na način kompatibilan s Konvencijom. Čak i ako je prvostupanjski sud postupio na taj način kako bi se osiguralo uredno vođenje postupka - što je legitiman interes - nije se vodilo računa o potrebi da se odvaži ravnoteža s poštovanjem temeljnih prava koja su podnositelju zahtjeva zajamčena Konvencijom. Kao rezultat toga, primijenjena mjera ugrozila je samu bit prava podnositelja zahtjeva da zaključi brak.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

Članak 13.: Vlada je priznala da nije bilo postupka u kojem bi se podnositelj zahtjeva mogao žaliti ili na drugi način osporiti odluku kojom mu je odbijen zahtjev za sklapanje braka u pritvoru.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

Sud je također utvrdio da je došlo do povrede članka 5. st. 4.

Članak 41.: EUR 5,000 na ime nematerijalne štete.

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Službeni jezici Europskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prijevod je financiran uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ovaj prijevod ne obvezuje Sud niti je isti odgovoran za njegovu kvalitetu. Prijevod se može preuzeti iz HUDOC baze podataka sudske prakse Europskog suda za ljudska prava (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili iz bilo koje druge baze podataka s kojom ga je Sud podijelio. Prijevod se može umnožavati u nekomercijalne svrhe pod uvjetom da se navede puni naziv predmeta, zajedno s naznakom autorskih prava i referencom na Zakladu za ljudska prava. Ukoliko se bilo koji dio ovog prijevoda namjerava koristiti u komercijalne svrhe, molimo kontaktirajte publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.